

Οι Βιο-Τροπικοί και το Μέλλον της Ανθρωπότητας

Καθηγητής Mario Calderon Rivera

Ίδρυμα Santillana για τη Λατινική Αμερική
Κολομβία

Η Λατινική Αμερική είναι περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο μία προέκταση των αρχών της Αρχαίας Ελλάδας, που μεταφέρθηκαν εδώ μέσω της Αυτοκρατορικής Ισπανίας. Εμπνευστήκαμε τη μορφή των κρατών μας κυρίως από την Ελληνική πόλη. Η δημοκρατία μας, αν και απέχει πολύ από την τελειότητα, πάντα ζητούσε υποστήριξη στις ιδέες του Αριστοτέλη ή ακόμη και στην Πλατωνική Δημοκρατία. Υπήρξαν πολλές αποτυχίες, αλλά σε κάθε περίπτωση καταφέραμε να επιστρέψουμε στα μονοπάτια της δημοκρατίας, αναζητώντας παραδείγματα στην Αρχαία Ελλάδα, η οποία για μας δεν πέθανε ποτέ. Και είναι πολύ πιο ζωντανή σήμερα που η Διεθνής Οργάνωσης Βιοπολιτικής έδωσε στον κλασικό ανθρωπισμό μία νέα διάσταση.

Έχουμε όλοι διδαχθεί, πώς ο Αριστοτέλης έφθασε στις αρχές του για την πολιτική και τη φιλοσοφία, μέσω της μελέτης των ζωντανών οργανισμών. Μέσω αυτού του ενωτικού οράματος μάθαμε επίσης την πραγματική έννοια της αλληλεξάρτησης των συστημάτων. Η ιστορία της Λατινικής Αμερικής, είτε στις πιο λαμπρές της ώρες, είτε στις πιο βαθιές της κρίσεις, ήταν μια επίδειξη αυτής της αναπόφευκτης σχέσης. Οι προσωκρατικοί και ο Σωκράτης είναι μόνιμα στα χείλη των διανοητών μας, μας εμπνέουν και πιστεύω, ότι η επιστημονική μας κοινότητα είναι πιστή στη φιλοσοφία τους. Όλες οι σχολές της διανόησης μελετούν συνεχώς το έργο τους. Οι εξερευνησίεις μας στα όρια του σύμπαντος και της ζωής και οι έρευνές μας για τη φύση των πραγμάτων μας οδηγούν πίσω στην κυριαρχία της Ελλάδας πριν δύομισι χιλιάδες χρόνια. Οι αυτοκρατορίες της δύσης έπεσαν και οι παλιές ιδέες των Ελλήνων επέστρεψαν, πράγμα που είναι ένα από τα πιο σημαντικά σημάδια, ότι η ζωή βασίζεται στη βιοπολιτική.

Η αντίληψη που έχουμε για την έννοια του βίου υποδηλώνει, ότι δεν πρέπει να νιώθουμε ξένοι προς τα ιδανικά ενός τόσο μεγάλου προγράμματος για την προστασία του. Μετά τον εσφαλμένο ανθρωποκεντρισμό υπάρχει η κατανόηση της ευφυούς αρμονίας ανάμεσα στα έμβια όντα του πλανήτη.

Η λέξη "Τροπικός" είναι ένα συνώνυμο της ζωής. Η ζωή είναι πολύ ευρύτερη από την ανθρώπινη ύπαρξη. Είναι μία αλυσίδα με αρχή και εξέλιξη σε όλα τα είδη. Οι τροπικοί μας περιλαμβάνουν τους περισσότερους κρίκους σε αυτή την αλυσίδα, που απλώνεται σε εκατομμύρια χρόνια. Η βιοποικιλότητα είναι από τη φύση της περίπλοκη και πολύπλοκη. Ο αναπόφευκτος νόμος της εξάρτησης ανάμεσα στα έμβια είδη συνεπάγεται ότι δεν μπορούμε να αρνηθούμε την ευθύνη για τη διατήρηση της βιολογικής αλυσίδας. Αν οι τροπικοί παραμείνουν ζωντανοί, τότε ολόκληρος ο πλανήτης έχει περισσότερες πιθανότητες να επιβιώσει. Αν οι τροπικοί πεθάνουν ή αν η ζωή σ' αυτούς υποβαθμιστεί, ο υπόλοιπος πλανήτης θα εξασθενήσει σύντομα. Ίσως τα μέτωπα των τροπικών είναι η τελευταία ελπίδα ζωής για τη Γη. Δεν υπάρχει άλλο κομμάτι της επιφάνειας της Γης που να έχει μεγαλύτερη σημασία για τα έξι ή περίπου τόσα δισεκατομμύρια μέλη της ανθρώπινης φυλής. Οι τελευταίες μελέτες για τη βιοποικιλότητα δείχνουν, ότι οι τροπικοί περιλαμβάνουν το 50-90% των βιολογικών αποθεμάτων της Γης. Όμως, αυτό το συγκλονιστικό δεδομένο έχει και την τραγική του πλευρά: το 10% αυτών των αποθεμάτων, που έμεινε άθικτο για εκατομμύρια χρόνια, θα καταστραφεί μέσα στην επόμενη τριακοσαετία. Η επακόλουθη καταστροφή στον πλανήτη θα είναι πλέον ανεπανόρθωτη. Και οι ίδιες μελέτες προβλέπουν, ότι το 25% των υγρών τροπικών δασών θα έχει εξαφανιστεί μέχρι το τέλος της χιλιετίας που διανύουμε.

Οι τροπικοί έχουν την πιο ισχυρή φωτοσυνθετική δομή. Προστατεύουν το νερό και την υγρασία, εξασφαλίζοντας έτσι την επιβίωση μίας μεγάλης γενετικής τράπεζας. Ο βαρόνος φον Χούμπολντ, που θα μπορούσε να συγκριθεί με τον Κολόμβο για τις εξερευνησίες του στην Αμερικανική ήπειρο, μας πληροφορεί, ότι πριν διακόσια χρόνια οι τροπικοί είχαν όλες τις δυνατότητες να γίνουν ο αιτοβολώνας του κόσμου. Οι τροπικοί καλύπτουν μόνο το 10% της επιφάνειας της Γης, αλλά είναι η κατοικία των τριών τετάρτων των βιολογικών ειδών. Τεράστια βιοποικιλότητα υπάρχει σε κάθε γωνία των τροπικών, αν και είναι περισσότερο συγκεντρωμένη σε συγκεκριμένες περιοχές, κυρίως σε περιοχές της Κολομβίας και της Βραζιλίας.

Στην περίπτωση της Κολομβίας μεγαλύτερη συγκέντρωση βρίσκεται στους νεο-τροπικούς, τις άνω 'νδεις, από ότι στους παλαιο-τροπικούς, την περιοχή του Αμαζονίου. Για παράδειγμα υπάρχουν περισσότερα είδη υψηλών φυτών στις Κολομβιανές 'νδεις, από ότι στην υπόλοιπη περιοχή του Αμαζονίου, η οποία είναι τουλάχιστον είκοσι φορές μεγαλύτερη σε έκταση. Οι υγρές περιοχές των 'νδεων, αν και καλύπτουν μόνο το 0.2% της επιφάνειας της Γης, δίνουν καταφύγιο στο 6.3% όλων των γνωστών ειδών πουλιών. Στη βιο-γεωγραφική περιοχή "Pacific Choco" στην Κολομβία με τα περισσότερα από 13 μέτρα βροχής το χρόνο έχουν βρεθεί περιοχές με πυκνότητα μεγαλύτερη από 260 είδη δένδρων με διαμέτρους μεγαλύτερες από 2.5 εκατοστά ανά 1.000 τετραγωνικά μέτρα. Στις εύκρατες περιοχές η πυκνότητα ποτέ δεν ξεπερνά τις μερικές δεκάδες. Η αναφορά του 1990 της Επιτροπής για την Ανάπτυξη και το Περιβάλλον της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, δίνει μία επισκόπηση του βιολογικού πλούτου των Αμερικανικών Τροπικών: "90.000 από τα 250.000 είδη των υψηλότερων φυτών βρίσκονται στους Αμερικανικούς Τροπικούς. Αν υποθέσουμε, ότι το 10% αυτών έχουν φαρμακευτική αξία, το 10% βιομηχανικές εφαρμογές και το 15% μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διατροφή, υπάρχουν 31.500 είδη για εκμετάλλευση. Στο τέλος της δεκαετίας του '70 μόνο το 1% των κατά προσέγγιση 50.000 αγγειόσπερμων στην περιοχή του Αμαζονίου είχαν μελετηθεί για να καθοριστεί η χημική τους σύσταση. Σε σύγκριση με τα 90.000 είδη υψηλών φυτών της Αμερικής, η Αφρική έχει 30.000 και η Ασία 35.000. Η ποικιλία που βρίσκουμε στις υγρές πλαγιές των 'νδεων είναι μεγαλύτερη από αυτήν της κοιλάδας του Αμαζονίου και αυτό σημαίνει μεγαλύτερο αριθμό ειδών φυτών στους νεο-τροπικούς σε σύγκριση με τους παλαιο-τροπικούς. Σ' αυτή λοιπόν την περιοχή περιμένουμε να γίνουν οι πιο σημαντικές ανακαλύψεις."

Ο βιολογικός πλούτος της Κολομβίας και της Βραζιλίας μπορεί φανεί ακόμη περισσότερο από αριθμητικά δεδομένα: υπολογίζεται ότι η Βραζιλία έχει 65.000 υψηλά φυτά και η Κολομβία

50.000, η Κίνα το Μεξικό, η Αυστραλία και η Νότιος Αφρική έχουν λιγότερα από 30.000, οι περιοχές της Αφρικής νότια της Σαχάρα, με έκταση πολλαπλάσια αυτής της Κολομβίας, έχουν 300.000. Θηλαστικά η Βραζιλία έχει 460 είδη και η Κολομβία 380, ερπετά η Βραζιλία 620 είδη και η Κολομβία 550, ψάρια των ποταμών η Κολομβία έχει σχεδόν 2.000 είδη, από τα οποία τα μισά βρίσκονται στη λεκάνη του Ορενόκου, πουλιά η Κολομβία έχει 1.721 είδη, ο υψηλότερος αριθμός στη Γη και η Βραζιλία 1.622, αμφίβια η Κολομβία έχει 407 είδη και η Βραζιλία 516. Κανένας δεν προσπάθησε ποτέ να μετρήσει τα είδη των εντόμων, αλλά μερικοί επιστήμονες πιστεύουν, ότι φθάνουν τα εκατομμύρια και στις δύο χώρες.

Η ζωή των Δημοκρατιών μας ξεκίνησε την ίδια εποχή με τη Σύγχρονη Ελλάδα. Και, όπως η Ελλάδα, περάσαμε την αγωνία της γέννησης και τις κρίσεις. Σήμερα η Λατινική Αμερική διαφέρει από την Ελλάδα σε πολλές πλευρές. Το γεγονός, ότι η Ελλάδα, μία σχετικά φτωχή χώρα, αλλά από αυτές που την κατανομή του εισοδήματος της θα ζήλευαν πολλές άλλες, έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να αναγνωριστεί σαν ένα χρήσιμο παράδειγμα για τη διαδικασία σύνδεσης της Λατινικής Αμερικής με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Η Λατινική Αμερική είναι ίσως ένα είδος ενδιάμεσης ηπείρου ανάμεσα στον εύπορο βορρά και τον άμπωτο νότο. Παρ' όλα αυτά η αντίθεση ανάμεσα στους πλούσιους και στους φτωχούς μέσα στα σύνορά μας είναι πιο μεγάλη και πιθανόν πιο άδικη. Όλο και περισσότεροι από μας πιστεύουν, ότι η κατάσταση αυτή δεν μπορεί και δεν πρέπει να συνεχιστεί.

Οι βιο-τροπικοί είναι πιθανόν ο καλύτερος τρόπος για αυτή τη νέα ηθική της κοινωνίας μας. Θέλουμε να επιστρέψουμε στις κοινωνικές και ηθικές αρχές που καθόριζαν τη ζωή στην Αρχαία Ελλάδα. Την ίδια στιγμή θέλουμε να επανασυνδέσουμε τους εαυτούς μας με τη Φύση η οποία μας προίκισε χιλιάδες φορές πιο πλουσιοπάροχα από τον υπόλοιπο κόσμο. Η τεράστια βιοποικιλότητα μας, προσφέρει στην ανθρωπότητα χιλιάδες ευκαιρίες για τη διατήρηση της βιολογικής αλυσίδας. Η τροπική ζούγκλα κρύβει αμέτρητες νέες μορφές τροφίμων και φαρμάκων, δεκάδες χιλιάδες φυτών προσφέρουν άπειρα ενεργά στοιχεία, τα οποία θα μπορούσαν να είναι ζωτικής σημασίας στην ανθρώπινη υγεία. Η παγκόσμια υπεραγορά περιορίζεται στην αξιοποίηση είκοσι ειδών και των παραγώγων τους, γυρνώντας την πλάτη στην τεράστια βιοποικιλότητα των βιο-τροπικών. Το καλύτερο πρόγραμμα ανάπτυξης μπορεί να εφαρμοστεί μόνο μέσω της βιολογικής ποικιλίας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες και πολλοί περισσότεροι μας κάνουν να υιοθετούμε πολλά σημεία των βασικών αρχών της βιοπολιτικής και της διακεκριμένης προέδρου και ιδρύτριας της Δρ. Αγνής Βλαβιανού-Αρβανίτη. Αυτός είναι επίσης ο κύριος λόγος για τον οποίο ο Όμιλος της Ρώμης και το Ίδρυμα Santillana για την Ιβηρική Αμερική, μέσω του πρώην προέδρου της Κολομβίας Βελισάριο Μπετανκούρ, παρέχουν ενθουσιώδη υποστήριξη στη διοργάνωση, στην Κολομβία, της 1ης Συνόδου για τη Βιοπολιτική και τη Μη-Καταστροφική Ανάπτυξη, το 1996.

Ο Καθηγητής **Mario Calderon Rivera** ήταν Κοσμήτορας της Οικονομικής Σχολής του Κολεγίου Mayor de Nuestra Senora του Πανεπιστημίου Rosario, ενός από τα παλαιότερα της Λατινικής Αμερικής. Είναι μέλος του Ομίλου της Ρώμης (Club of Rome), μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ίδρυματος Santillana για τη Λατινική Αμερική, μέλος της Διεθνούς Διοικητικής Επιτροπής της Β.Ι.Ο. και Διευθυντής πολλών ακαδημαϊκών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών ερευνητικών κέντρων στην Κολομβία. Στο παρελθόν έχει υπηρετήσει ως Νομικός Σύμβουλος της Αμερικανικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (I.D.B.) στην Ουάσινγκτον, Πρόεδρος της Κεντρικής Κτηματικής Τράπεζας της Κολομβίας, Πρόεδρος της Κολομβιανής Ομοσπονδίας Μη-Κυβερνητικών Οργανισμών και Πρέσβυς της Κολομβίας στην Αθήνα.